

Etyen Mahçupyan: Modern tıp çok kibirli

Röportaj: Doç. Dr. Akif Tan - Ömer Çakkal

Alternatif tıp nedir, neye alternatif tıp denir? Modern tıbbın hemen yanındakilere de alternatif tıp denir mi? Uzağında ve karşısında olanlara mı denir? Alternatif tıp neden hala var? Tıpta eksiklerimiz neler? Türkiye’de, dünyada tıp sektöründe neler olup bitiyor? Doğrular, yanlışlar neler? SD’nin yazarları tıp dünyasından insanlar. Bizim için sektöre dışardan bakmak zor. Gazeteci Etyen Mahçupyan ise tıp dünyasına dışarıdan ama içindeymiş gibi bakabilen hatta bu dünyayı pek çok hekimden daha iyi tanıyan isimlerden biri. Günlük yazılarını halen Zaman Gazetesi için kaleme alan ve demokrat kişiliği ile tanınan Mahçupyan, 2000’li yılların başında eşinin kanser rahatsızlığı nedeniyle kanser konusunda 30’un üzerinde yazı kaleme almış, ünlü onkologların da

aralarında olduğu sağlık sektöründen bazı isimlerle sert tartışmalara girmişti. O günden beri alternatif yaklaşımları yakından takip eden ve modern tıp yöntemlerini “beyaz mafya”, “ortodoks tıp”, “modern dünyanın şamanları” gibi oldukça iddialı kavramlarla eleştiren Mahçupyan ile dosya konumuz kapsamında SD’nin yeni sayısı için konuştuk.

“Tek kanaldan beslenen doktor, hastasını bir miktar aldatıyor hale gelebilir”

İnsan genellikle hep gözünün önünde olanı alışkanlıklarından dolayı görmez, tıp dünyasının içinden bakınca son yıllardaki gelişmelerle birlikte çok büyük atılımlar yapıldı ama her şey böyle iyi gitmiyor herhalde. Dışarıdan

bakınca sizce nerelerde hatalar var? Alternatif tıp bizim bildiğimizden daha da güçlü mü veya güçleniyor mu? Bunlardan yola çıkarak alternatif tıp konusunda genel düşüncenizi bize anlatabilir misiniz?

Bir kere şunu söyleyeyim: biz tıba alternatif bir bakıştan bahsetmiyoruz, bilimsel tıptan farklı zemini olan anlayışlardan bahsediyoruz. Birtakım şifalı otlar falan aslında alternatif sağlık yöntemleridir. Alternatif tıp yöntemleri değil! Alternatif tıp dediğimiz zaman bir disipline giriyoruz. Disiplin bir teorik baz gerektiriyor. İnsan vücuduyla, sağlıklılıkla ilgili bir varsayım ve dolayısıyla buradan gidilerek hastalığın tanımına giden bir mantıksal çıkarsama gerektiriyor. Böyle baktığımız zaman tek bir tıp teorisinin olması kadar saçma bir şey olamaz. Nitekim de birden



Fotoğraflar: Sedat Özkömeç



Din geriledikçe ve dünyevi hayat daha önemli hale geldikçe, daha uzun yaşamak, daha güzel kalmak gibi kaygıları hayatlarımızın merkezine taşıyoruz. Bu da sıradan insanı aciz bırakıyor. Bu tabloda doktorların daha da özeleştirme yapmaları gerekiyor. Çünkü bu noktada aldatmak da, aldanmak da kolaydır. Aldatmak ile ille bilinçli bir şeyi kastetmiyorum. Hekim olarak tek bir kanaldan beslenmişseniz kendinizi ve hastanızı bir miktar aldatıyor hale gelebilirsiniz.

fazla var. Ancak şöyle bir şey var: tıp çok fazla endüstrileştiği, teknolojiyle bütünleştiği ve bir tür sanayiye dönüştüğü ölçüde bu değişik yaklaşımların bazılarının lehine, bazılarının aleyhine bir dünya yaratılmış oldu. Çünkü paranın nereye gittiğine bağlı olarak o dal ilerliyor, o dalda araştırma yapılıyor ve o araştırmaların sonuçları üzerinden de bir tıp tanımı yapılıyor. Oysa diğerlerinin de önu açık olsaydı bugün daha farklı bir yerde olurduk. Bu aslında şeye çok benziyor: alternatif bir enerji kaynağı olan güneşi bugün çok cüzi miktarda kullanabiliyoruz. Son 40 yıldır petrol yerine güneş enerjisine yatırım yapılmış olsaydı, belki de güneş enerjisinde hayal bile edemediğimiz noktalarda olacaktık. Oysa şimdi güneş enerjisinin kullanımı bitkileri kaynatıp içmeye benziyor, petrol sanki müthiş bir derinliği olan bir sanayi imiş gibi duruyor. Alternatif tıp yaklaşımlarında da meselenin zemini budur. Bundan sonrasında her teorisinin kendine göre avantajları, dezavantajları, açıklayabildikleri, açıklamakta zorlandıkları konular var. Ve her teorisinin palavraları var. Öte yandan bütün bunların üzerine gelen çok önemli unsur şudur: tıp, modern dünyada bir anlamda dinin yerine geçti. Çünkü din geriledikçe ve dünyevi hayat daha önemli hale geldikçe, öteki dünya değil bugünkü dünya daha fazla anlam kazandıkça biz bugünkü dünyada



daha uzun yaşamak, daha sağlıklı, daha güzel, daha fit kalmak gibi kaygıları hayatlarımızın merkezine taşıyoruz. Bu da doktorların prestijini ve tıp zeminini çok yükseltiyor ve sıradan insanı aciz bırakıyor. Çünkü doktora gidiyor, bir anlamda onun eline, ayağına düşmüş durumda, o ne derse yapmak istiyor ve müthiş bir güvenme ihtiyacı hissediyoruz. Şimdi bu tabloda doktorların daha da özeleştirme yapabilir olmaları gerekiyor. Çünkü böylesi bir teslimiyetin olduğu noktada aldatmak da, aldanmak da, hata da kolaydır. Aldatmak ile ille bilinçli bir şeyi kastetmiyorum. Hekim olarak bilginiz olması gerekenin çok azıysa, tek bir kanaldan beslenmişseniz, istesiniz de istemeseniz de kendinizi ve hastanızı bir miktar aldatıyor hale gelebilirsiniz. Bu durumda da hastanıza bildiğiniz en iyi şeyi söylersiniz ama o, en iyi şey olmayabilir. Sonuçta kapitalist dünyanın bir sektöründen, çok büyük paraların döndüğü bir dünyadan bahsediyoruz. İlaç ve makine sanayinin büyük yatırımlarından, o yatırımları amorti etmek üzere kampanyalarından söz ediyoruz. Bir ilacın ne kadar sağlıklı, ne kadar endüstriyel ihtiyaçlarla ilgili olduğunu bilmek pek kolay değil. Bu durum bizi otonom sağlık kurumlarının denetleyiciliğine getiriyor. Bunu da ancak doktorlar, araştırmacılar yapabilir. Dolayısıyla bir tür sivil toplumcu doktor hareketlerine, ideolojik anlamda sınır tanımayan doktor hareketlerine ihtiyaç var.

“Doktorların ellerinde sanki boya katalogları var; hasta hangi renge benziyorsa oradaki ilacı söylüyorlar”

Bu konuya girmeden önce birkaç şey sorabilir miyim: tıp dünyası büyük bir dünya. Kendi içinde disiplinleri var.

Bir tedavinin istenmeyen sonuçları çıktığında bir sürü sorumlulukları var. Tıp dünyasının dışında bir de alternatif tedavi yöntemleri var. Bu yöntemlerle ilgili bir kurum-kuruluş bulmak zor olduğu için sorumlu bulmak da çok zor. Bu şartlar altında alternatif yöntemler belki bir faydası olur düşüncesiyle gene de devam ettirilmeli mi?

Ortodoks tıpçıların görmezden geldikleri, başka doktorlarca ve kliniklerde yapılan tedaviler var. Buralarda tıbbin verileri kullanılıyor, ortodoks tedavilerin de bir bölümü kullanılabilir. Ve orada bir muhatap var, bir sorumlu var. Birçoğu patentlenmiş ürünlerden bahsediyoruz. Örneğin dünyada kanser tedavisi ortodoks tıp sektöründe standart protokoller üzerinden yürütülüyor ve başarı oranları oldukça düşük.

Tabi bu tedavi oranının düşük olduğunu her ürün için söyleyemeyiz, birçok molekülden başarılı tedaviler elde edildiği de biliniyor...

Gene dünyanın pek çok yerinde Almanya'da, ABD'de, Avustralya'da, birçok klinikte hipertermi ile insanların vücudu ısıtılarak lokal, küçük dozda kemoterapi uygulanıyor ve sonuçların başarı oranlarının yüksekliğine dair bir sürü bulgu var. Buna rağmen ortodoks tıpçılar bu yöntem yokmuş gibi aynı protokole devam ediyor. Belli bir alanda çalışan bir bilim adamının en azından kendi alanında yapılan çalışmalarını takip ediyor, biliyor olması lazım. Fakat ben kendi deneyimlerimden de biliyorum, siz bir şey söylüyorsunuz karşınızdaki doktor bunun farkında değil. Hâlbuki sizin söylediğiniz şey belirli dergilerde yayımlanmış, konuyla ilgili bir sürü tartışmalar yaşanmış. Karşınızdaki doktor bu konuda bilgisiz olunca hastada güvensizliğe neden oluyor.

Şurada haklısınız: yeni tedavi yöntemleri protokollere alınırken bir hayli katı kurallar uygulanıyor. Bu kadar katı kurallar mı uygulanmalı? Gelen hastalardan görüyoruz, bazen hastalar eczanede ya da konu komşuda önerilen ve bazı bitkilere, bitkisel ilaçlara ya da kaplıcalara daha fazla güveniyor. Güven zedelenmesinde kimin kabahati var?

Doktorlar artık doktor değil! Çünkü klasik doktor, karşısındaki hasta ile empati kuran, onu anlamaya çalışan, her türlü gündelik alışkanlıklarıyla falan bir şekilde onu kafasında yeniden inşa eden biridir. Dolayısıyla hastaya bakan bir insandır. Ama şimdiki doktorlara bakıyorsunuz, sanki hepsinin ellerinde bir takım boya katalogları var, hastayı alırlar, hangi renge benziyorsa oradaki ilacı söylüyorlar. Böyle olunca güvensizlik

oluyor, çünkü bir tane bile iyi doktorla karşılaşmışsanız diğerlerinin kötü olduğunu hemen anlıyorsunuz. Türkiye’de iyi doktor eksikliği çok yüksek durumdadır.

“Ortodoks tıbbın kulaklarını açıp konuşabilir ve hesap verebilir hale gelmesi lazım”

Peki, ama aynı durum alternatif yöntemler için, bu yöntemleri uygulayanlar için de geçerli değil mi?

Alternatif tıpta da doktorlar var ve onların tavrı iyi doktor tavrı. Alternatif bakış, sadece bir teori farklılığı değil. Bu bakış, esas nesnenin hastalık değil hasta olduğunu söyleyen bir bakış. Dolayısıyla çok daha insani ilişki kurabilen doktorlar, klinikler görüyorsunuz. Amerika merkezli bazı doktor oluşumları var. Bunlara internet üzerinden ulaşmak mümkün. Bir şey yazdığınız zaman size bir doktordan cevap gelebiliyor. Gelişmeleri takip edip raporluyorlar. Mesela alternatif her şeyin iyi olduğunu söylemiyorlar. Hemen hemen her hastalıkla ilgili alternatif bir bakış var ve bunlara internet ortamında ulaşmak çok kolay ve dediğim gibi en önemlisi de cevap veren bir sistem var karşımızda.

Biz tıpta birtakım şeyleri, yapılan tartışmalardan sonra oluşan konsensüslerden sonra kabul ediyoruz. Bunlar için kongreler, paneller, bildiriler yapıyor. Doğruluğu kanıtlanmış, objektif kriterlerle karar veriliyor. Bu çarkın dışında kalan, elbette doktor olarak hayatını sürdüren bir sürü insan da var. Ama biz bunu doğru kabul edemiyoruz. Yaptığı şey tıp uygulaması mı, evet. Ama asıl doğru olan objektif kriterlerle doğruluğu kanıtlanmış uygulamalardır. Şimdi bize de hastalar geliyor, “Hocam ben internette okudum, şöyle bir yöntem varmış” diyorlar. Hâlbuki onun konuşulmuş, tartışılmış hali var. Ve büyük tartışmaların ardından çıkmış sonuçlar var...

Yani şöyle söyleyeyim: bu alternatif tıp alanı, alternatif tıp üzerine inşa edilmiş yaklaşımlardan başlıyor, sadece alternatif kelimesini kullanan bir sürü yere kadar gidiyor. Böyle olduğu için tabii onların anlamlı bir katkı ya da bir araştırma sunma gibi bir durumları yok. Buradaki kritik mesele şu: bu aradaki arada kalan yani tıp bilimi üzerinde inşa edilmiş araştırmalarla ortaya çıkan ama ortodoks tıbbın bulgu ve anlayışına zıt olan birtakım araştırmalar da dikkate alınmıyor. Bu insanların gönderdiği araştırmalar basılmıyor, yayımlanmıyor. Tersinden gidelim: bir sürü araştırma sonucunda ortaya çıkıyor dediniz ama özellikle kronik enfeksiyonlar konusunda bu saygıdeğer sempozyumlarda sunulmuş, daha sonra yanlış olduğu ortaya

çıkan bir sürü de araştırma var. Bunlar büyük skandallar olarak ortaya çıktı. Dolayısıyla o çalışmalarda gerçekten doğruya ulaşıldığına dair kanaat giderek yıprandı.

“Finans kaynağı, tıbbın değişmemesini istiyor; tıp aynı yerde patinaj yapıyor”

Ama aslında bu da işin doğasında var. Yani her şeyin doğru ve mükemmel olması mümkün değil. Farmakoloji, dünyada petrolden sonra ikinci büyük sektör. Böyle bir sektörde büyük şarlatanlıklar, büyük tıp oyunları maalesef ki olabiliyor. Bunlara karşı duruş da gene objektif kriterlere göre olmalı değil mi? Ortaya çıkan bir fiyasko bertaraf edilip yola devam edilmesi doğru değil mi? Siz, ‘Kanserin ilacı bulunsa ortaya çıkartmazlar’ diyorsunuz. Çünkü küçük bir ilaçla çözülecek olsa yer yerinden oynar diyorsunuz...

Meseleye oradan bakılacak olursa kanserin ilacı bulunmasa bile kanser yapan şeye odaklanıldığında işin gideceği seyir ortaya çıkar. Çünkü işin gideceği yer immünoterapidir ve bu olduğunda mevcut kanser endüstrisinin tümüyle atıl hale gelmesi ve 10 yıl içinde yok olacağı bir süreç gelişir. Zaten bilim böyledir. Eğer bilim sanayiye dönüşmeseydi şu ana kadar kesinlikle kanserde çok büyük ilerlemeler gerçekleşmiş olurdu. Ama sanayi bir ayak bağıdır aynı zamanda. Çünkü sanayi, ürettiğinin karşılığını almak isteyen ve tabii patentlendiği, çok büyük araştırma masrafları yapıldığı ve bunu ancak 10-15 yılda geri alabileceği için 10-15 yıl boyunca teorinin değişmemesini talep eder. Finans kaynağı, tıp biliminin değişmemesini talep ediyor. Tıp bilimi de oradan gelen paralarla araştırma yaptığı için tıp bilimi değişmiyor, aynı yerde patinaj yapıyor. Amerikan Başkanı Nixon, 1970’lerin sonunda kanserin çözümü için büyük bir para ayırmıştı. Mantık şuydu: ne kadar çok para harcarsanız, sorun o kadar çabuk çözülür. 40 sene geçti ama hala aynı yerdeyiz. Ama başka bir pencereden bakıldığında aynı yerde değiliz. Çünkü immünoterapi alanında da birtakım gelişmeler oldu vesaire. Yani demek istediğim şu ki, ortodoks tıbbın gözlerini, kulaklarını açıp konuşabilir ve geçtiğimiz süreçle ilgili hesap verebilir hale gelmesi lazım. Bakıyorsunuz, alternatif tıpla ilgili bütün makaleler Fransızca, Almanca, İtalyanca dergilerde yayımlanıyor. Çünkü bütün büyük dergiler İngilizce ve baya bir sansür uyguluyorlar. Bu dergilerin yönetim kurullarında kimler var diye bakıyorsunuz, ilaç firmaları falan var. Bu çarkın halkaları o kadar iç içe geçmiş ve o kadar görünür ki. Artık tıp dünyasının sistemik bir özleştiği sürecine ihtiyacı var. Alternatif tıpla uğraşanlar modern tıbbın

Sonuçta kapitalist dünyanın bir sektöründen, çok büyük paraların döndüğü bir dünyadan bahsediyoruz. İlaç ve makine sanayiinin büyük yatırımlarından, o yatırımları amorti etmek üzere kampanyalarından söz ediyoruz. Bir ilacın ne kadar sağlıklı, ne kadar endüstriyel ihtiyaçlarla ilgili olduğunu bilmek pek kolay değil.

içinde yer almak istiyorlar. Yaptıkları işte daha saygın yere gelmeyi, dergilerde yazılar yazmayı istiyorlar.

Bu yolun kendine has kuralları var ve o kurallara da uymaları gerekiyor ama... İsterseniz 20 yıl önce yaşanan Ziya Özel hadisesini biraz konuşalım. O zaman çok dışlanmıştı. Oysa söylediklerinden bir kısmı yanlış olsa da bir kısmı doğruydu ve belki biraz tartışılmalıydı, ne dersiniz?

Ziya Özel’in ürünü bir firmaya satıldı, patentlendi, şu anda da piyasada satılıyor. Bu konuda söyleyebileceğim, birincisi Ziya Özel’in ürününün hammaddesi zakkumdu. Zakkum, yüzyıllardır kanserle ilgili olarak kullanılmış. Dolayısıyla zakkum kanser üzerinde etkili olma ihtimali yüksek. İkincisi zakkumun kime, ne kadar yararlı olacağını hiçbir şekilde bilmiyoruz. Dolayısıyla bu tür ürünler her hastanın denemesinde yarar olan ama ısrar etmesi çok anlamlı olmayan ürünler. Çünkü bu tür doğal ürünün her hastada farklı etkileri olabiliyor. Mesela kanserle ilgili bir şey alıyorsunuz, mideniz düzeliyor, daha rahat uyuyorsunuz falan. Öte yandan da bunu alanların yüz tanesinden belki de 80’inde hiçbir şey olmuyor. Burada şunu da söyleyelim: bir sürü şeyi aynı anda kullanmanın da bir mantığı yok. Çünkü neyin faydalı neyin gereksiz ya da zararlı olduğunu ayırt edemezsiniz, aynı anda kullanılan ürünlerin vücudumuzda kendi aralarında yarattığı etkileşimleri bilemezsiniz. Sonuçta vücudun kendine has bir dengesi var. Yani bunları belirli aralıklarla denersiniz ama gerçek tedavi olduğunu da unutmamanız gerekir. Çünkü bunlar destek tedavilerdir. Zakkum hapı ile kanseri yenen yüz kişide bir kişi belki vardır ama sırf zakkum hapı ile kanser mücadelesine girişmek de pek akıllıca olmaz.

Doktorlar artık doktor değil! Çünkü klasik doktor, her türlü gündelik alışkanlıklarıyla hastasını kafasında yeniden inşa eden biridir. Şimdiki doktorlara bakıyorsunuz, sanki hepsinin ellerinde bir takım boya katalogları var; hastayı alıyorlar, hangi renge benziyorsa oradaki ilacı söylüyorlar. Böyle olunca güvensizlik oluyor, çünkü bir tane bile iyi doktorla karşılaşmışsanız diğerlerinin kötü olduğunu hemen anlıyorsunuz.



Ziya Özel hadisesi medyatik bir dille tartışılmıştı ve bir mahkûmiyet de yaşanmıştı. Bugün bir Ziya Özel çıksa ve “Ben zakkum ile kanseri iyileştiriyorum” dese gene aynı şiddetle üzerine gidilir, medyatik infaz yapılır mı?

Bence o olmaz. Çok aşama kaydedildi. Ben 10 yıl önce bu konuları yazarken yalnızdım. Pek çok doktordan olumlu mesajlar aldım ama kamuoyu önünde yalnızdım. Olumsuz mesaj atanların hepsi onkologdu, olumlu mesaj atanların hepsi cerrah ve dahiliyeciydi (Kahkahalar). Dolayısıyla da şunu anlıyorsunuz: dahiliyeci gibi her hasta karşısında biraz afallayan, o hastayı keşfetmek için çaba harcayan veya cerrah gibi daha meraklı olan, farklı yöntemleri arayan doktorlar bu işte bir yanlışlık olduğunu çoktan fark etmişler. Bugün benden çok daha militan doktorlar var. Ben onların söylediğini söyleyemem çünkü baya suçlayarak konuşabiliyorlar. O tür doktorların olması ve geçen yıllarda alternatif alanın da palazlanması ve ancak internet üzerinden sürebilen kendi iç tartışmalarının bize de yansması olayların seyrini biraz değiştirdi. Artık iyi eğitilmiş ve yüksek gelirli insanların da çoğu dahil olmak üzere alternatif tıba ilgi çok yüksek. Ortodoks tıp ürünleri üreten birçok firma benim o dönemde savunduğum alternatif tıp ürünlerini şu anda çıkartmış durumda. Bütün bunlar ortodoks tıp için büyük tehditler.

“Doktorların, hastalarına çocuk muamelesi yapmamalarında büyük yarar var”

Biraz daha güncel bir konuya gelirsek, kolesterol tedavisi hakkında iki tip yönelim var: kimileri tedavinin daha doğal yollarla, bitkilerle ve yaşam koşullarının değişmesi ile tedavisinden yanayken kimileri tedavinin modern tıbbın yöntemleri ile olabileceği fikrinde. İkisinin birbiri ile iç içe geçtiği yerler var, çok uzak oldukları yerler var ve muhakkak haklı oldukları yerler var. Bu konuda siz ne düşünüyorsunuz?

Tıbbın içinden konuşmadan önce dışındaki zeminde biraz durmak lazım. O da şu: doktorların, hastalarının bu konuda epeyce şey duyup okuduklarının farkında olmaları lazım. Bu duydukları her şey saçma sapan ve dikkate alınması gereken şeyler değil. Doktorların, hastalarına çocuk muamelesi yapmalarında büyük yarar var. Çünkü bunu hasta hissediyor ve ilişkide güvensizlik başlayabiliyor. Burada olaylardan bir tanesi bu iyi kolesterol, kötü kolesterol kavramı diyelim. Yani şimdi bu kolesterol bir tane molekül. Bu molekül karaciğere doğru gidiyor, karaciğere doğru tekrar dönüyor. Bunu da yapan taşıyıcı başka moleküller var. Yani biz şimdi bu molekülleri ölçüyoruz, bir yerden başka bir yere taşıyanlara iyi, başka

bir yerden başka bir yere taşıyanlara da kötü diyoruz. Bu literatürün artık değişmesi lazım. Çünkü insanlar okuyorlar, bunun öyle olmadığını biliyorlar. Hasta insanlarda kolesterol yüksekliğinin bir tehdit olduğunu söylemek ama hasta olmayan insanlarda kolesterolle kalp rahatsızlığının bir ilgisi olmadığını itiraf etmek gerekir. Öte yandan bu kolesterol dediğimiz şey, vücudun ihtiyacı olan da bir şey. Acaba hücreler tatmin olmuş, doymuş da buna rağmen mi kolesterol yüksek? Yoksa hücreler tatmin olmadığı için mi kolesterol yüksek? Eğer ikincisi ise o insanda başka bir hastalık var demektir. O insanın hücreleri kolesterolü ememiyor demektir. O zaman tedavinin başka türlü olması lazım. Yani birbirine geçmiş bir sürü olay var ve bu bütünlük içinde bakıldığı zaman ancak doğru bir tedavi belirlenebilir. Şu çok açıktır: Bypass olmuşsanız, kalp rahatsızlığınız varsa ve dolayısıyla da bir damar tıkanması tehdidi altındaysanız kolesterolünüzü düşürmeniz lazım. Ama ne ile? Burada ikinci safhaya geçiyoruz: reklama girmesin diye adını vermeyeceğim, Japonya’da üretilen piring zarı mantarı var. Benim kolesterolüm yüksekti ve bir kalp hastalığım yoktu. 2 ay bunu aldım. 280’den 170’e indi. Yeterli gördüm bıraktım. Yükselirse tekrar alırım. Ama burada şu önemli: bu bitki herkeste aynı etkiyi yaratmayabilir. Fakat böyle de bir bitki var ve indiriyor. Dolayısıyla bu tür şeylerin denenmesinin önünün açık olması ve doktorların bunlardan haberdar olması lazım. Şimdi ben bir doktora gidiyorum. Üzerine yazılmış bir sürü makale olan, eczanelerde satılan, kendisi değilse biler hammaddesi üzerine çalışılmış bir ürün ve doktor bunu bilmiyor. “Efendim bilmeyebilir, bir sürü işi var, onu mu takip edecek” diyebilirsiniz ancak en azından uzmanlık örgütlerinin o alanda dünyada neler olup bittiğini düzenli olarak takip edip raporlaması ve bunları o doktorlara sunabilmesi lazım.

Bu anlattıklarınıza fizyopatolojik açıdan katılmak mümkün değil. İlaç olarak tanımlanmamış ürünün bir doktor tarafından hastaya uygulanması da mümkün değil ama elbette tavsiyeler veya tedavinin bu tür ürünlerle desteklenmesi mümkün olabilir. Alternatif diğer ilaçların doktorlar tarafından bilinip kullanılması belki zamanla olur ama şu anda pek mümkün değil. Bu tür kullanımın yarar kadar zararları da olabileceği unutulmamalı.

Tabi ki ama genel olarak esas olay, esas problem bu. Siz şunu söyleyebilirsiniz: bu kolesterolü düşürdüğü söylenen ilacı ben bilmiyorum, üzerinde araştırma yapmadım. Ama bu madde ile ilgili şu şu makaleler var, hakkında araştırma yapılmış. Yani o hasta atlası uçağa ve Japonya’ya gitse, orada normal bir

doktordan o ilacı alacak. Uzakdoğu'ya falan gitme hikâyelerinin mantığı da esas bu. Mesela bir belgeselde izledim. Amerika'da normal tıp eğitimi almış, Çin'de yaşayan, alternatif ya da ortodoks tıbbın tarafında olmayan biri, iki yöntemi de güzelce harmanlıyor.

Birkaç hastam kanser tedavisinden sonra, yani bizim artık terminal dönem dediğimiz dönemde Çin'e gitmek istedi. Ben kendim de araştırdım. Ve hakikaten bunların pek çoğunun para tuzağı olduğunu gördüm. İkaz ettiğim halde malını mülkünü satıp oralara giden ve kaçınılmaz sonu yaşayıp dönen ve aile içinde de çok kötü durumlarla yüz yüze kalan hastalarımız oluyor. Yani bu denklemde bir doktorun bunu tavsiye etme şansı ne? Doğruluğu ve güvenilirliği kanıtlanmış yeri ancak tavsiye edebiliriz. Öteki türlü tavsiye etmek, bir dost tavsiyesinin dışına çıkamaz.

Burada çok geniş bir yelpaze var ve doktorlar bu yelpazenin tümünü sahtekârlık olarak tanımladıklarında kendileri bir çukura düşüyorlar. Çünkü internetten bir mesaj yazıyorsunuz. Almanya'dan 30 yıllık profesör bir onkolog size cevap yazıyor. Buradaki onkolog *"Bunlar palavradır!"* dediğinde siz o anda o onkologun suratına bakıyorsunuz ve *"Teşekkür ederim"* deyip oradan çıkıyorsunuz.

"Medya, alternatif tıp olayını tamamen magazinsel bir dille ele alıyor"

Kolesterolün bu kadar çok tartışılmanın bir ekonomik ayağı var. Bir de günümüz yaşamında başka şeylerde örneğin obezitedeki etkileri konusu var. Dolayısıyla bunun üzerine gidilmesi de bir handikap yaratabiliyor. Tüm bir yaşam şekli, beslenme biçimi, alışkanlıklarla değişebilecek bir raya oturması, tıbbın dışında da bir takım formları beraberinde getiriyor.

Kesinlikle. Burada en önemli ayaklardan biri medya. Süt ürünleri başta olmak üzere paketlemiş birçok gıda ile ilgili bulguları yazarsanız bu tür firmalardan ilan alma şansınızı epey hasara uğratabilirsiniz. Dolayısıyla medya, sanayiden beslendiği ölçüde sanayinin hoşuna gitmeyecek şeyleri yazmaktan da kaçınıyor. Dolayısıyla da medya ne yapıyor: 'elma yiyin kolesterolünüz düşsün' gibi bir sürü haberlerle alternatif tıp olayını tamamen magazinsel bir dille ele alıyor.

Günümüzde sağlıklı yaşam kadar sağlıklı yaşamın takıntı haline gelmesi durumu da var...

Uzun yaşamak, genç kalmak ve eğer güzelsek güzel olamaya devam

etmek istiyoruz. Değilsen güzel olmak istiyoruz. Tabi bu hastalıklı bir durum, bunu söylemek lazım. Bunun kendisi bir hastalık. Bunun tedavisini de kendince medya yapıyor ama gerçekte hastalığı uzatıyor. Müşteriyi müşteri olarak tutmaktan başka bir işe yaramıyor. Tıp modernliğin çocuğu ve modernlik algısı değişmediği sürece de bir şeyler rayına oturamayacak. Maneviyatın arka planda kalması, güzel görünme, genç görünme gibi istekler tıbbi hayatımızın en önemli otoritesi haline getirmiş durumda. Bu da sanayinin tıbbi aslında denetlenmesine yol açmış durumda. Aslında modern insan her gün yeniden tasarlanıyor. Yapması, görmesi, tatması gereken şeylerin listesi her geçen gün uzuyor. Modern insan, kendine bakan, bir tür prezantabl olan insan. Bunu da tıp sağlıyor. Tıp bunu bir sürü şey ile sağlıyor. Şu ana kadar konuşmadık, dev bir kozmetik endüstrisi var. Bu alanda iş çıkırından çıkmış durumda. Sadece kremleri bile alsak, her cilt için, günün her saati için ve neredeyse giydiğiniz kıyafete göre kremler var.

Geleneksel/alternatif tıbbın toplumun tarihi, kültürü ve inançlarından köken aldığı kabul ediliyor. Modern Batı tıbbına bu açıdan bakarsak nasıl bir durumla karşılaşıyoruz?

Klasik olarak Batı aydınlanmasının getirdiği bilimsel aydınlanma var. Diğer alanlarda olduğu gibi tıp da Avrupa kaynaklı olarak bir disipline oturdu ve kendi başına bir bilim dalı gibi muamele görmeye başladı. Bize sosyoloji, kimya mühendisliği nereden gelmişse ortodoks tıp da oradan geldi. Evrensel bir niteliği bilimsellik iddiası olduğu için de güvenilirliği oldu. Ama tabi Newton Fiziği vardı, sonra Einstein Fiziği geldi. Newton Fiziği hiçbir zaman çöpe atılmadı. Tıpkı bunun gibi geleneksel dediğimiz tıp ve buna benzer her türlü alışkanlığımız da kadim denen, binlerce yıldan beri süregelen ve gündelik hayatımızda hala çok anlamlı olan bir takım formlardır. Yani siz şimdi maydanozu, ıspanağı alıp suyunu sıkar ve her sabah içerseniz size kesinlikle iyi gelecektir. Bin yıldır herkese iyi geliyor. İyi gelmemeye diye bir şey olmaz. Ama bununla bir hastalığı iyileştirebilir misiniz diye sorduğunuzda bunu yapamazsınız ama modern tıbbın, maydanozu bize neden iyi geldiğini söylemesi lazım. Bunu söylemediğinde çok garip noktalara geliyoruz. Mesela 10 sene önce doktorlar ne yediğinizin kanser noktasında hiçbir önemi yok diyorlardı. Şimdi bütün onkologlar beslenmenin çok iyi olduğunu söylüyorlar ve işte 'Şunu yeme', 'Bunu ye' diyorlar. Peki, bu algı kısa sürede ne değişti? Beslenmenin önemli olduğu binlerce yıldır bilinen bir şey. Vücudumuzdaki enzim ve proteinlerin yüzde 80'inin ne işe

yaradığını bile bilmiyoruz. Bilmediğimiz bir şeyle uğraşıyoruz ve biliyormuşuz gibi davranıyoruz. Bu, fazla kibirli bir bakış. Modern tıp çok kibirli. Bu, giderek daha fazla okuyan hastayı tatmin eden bir şey değil ve o hasta bazen bir maydanozu bir doktordan daha anlamlı bulabiliyor.

Günümüz modern tıbbının, uygulandığı ülkenin kültürel formlarına uyum sağlaması, oluşan güven zafiyetini azaltabilir mi?

İnsan kültürel bir yaratık. Akdeniz insanı dediğimiz zaman belirli beslenme formlarından geliyoruz. Dolayısıyla bizim genetiğimiz örneğin Kuzey Amerika'daki biri ile yüzde 99 aynı olabilir ama genetik zafiyetimiz farklı. 'Japonya'da meme kanseri hiç olmuyor da bilmem nerede şu kadar oluyor' dediğimiz zaman buna benzer bir şeyden bahsediyoruz. Şöyle bir şey: hastalıkların tedavisinde psikolojik faktör çok önemli. Beyin son derece tembel bir organ. Siz beyninize yaşamak istediğinizi söylemediğinizde beyin bir süre sonra dalgasını geçmeye başlıyor. *"E yani bu da gidici"* diyor. Ama yaşamak istediğinizi söylediğinizde beyin bakıyor, *"Ya bir şeyler yapmakta yarar var herhalde"* diyor. Bir kişi ailesi ile yaşıyorsa hastalıkla mücadele gücü başka, yalnızsa çok başka olur. Burada onu ayakta tutan şeylerin birçoğunun sosyal, kültürel olduğunun farkında olmamız lazım. Mesela bir sürü yaşlı hasta ile ilgili, *"Yurtdışından oğlunu bekliyordu, oğlu geldi, onu gördü ve öldü"* diye duyarız. Bir sürü insan şu anda belki birinin doğumunu beklediği için yaşıyor. Bilerek, irade ile uzuyor bu hayatlar. Çünkü psikolojik yapı ile hormonal yapı arasında bir geçişlilik var. Son olarak, tıbbın büyük çapta görmezden geldiği bir şeyi ifade edelim: fizikten biliyoruz ki madde enerjidir. Her madde aslında enerji terimleri ile de ifade edilebilir. Biz vücut olarak aslında bir enerji yığınıyız. Dolayısıyla sağlıklı olmak bir enerji halidir. Her hastalık bir enerji bozulmasıdır. Dolayısıyla her hastalığı enerji terimleri üzerinden iyileştirmek mümkündür. Bunun üzerine hiçbir şekilde gidilmedi. Bunun üzerine gidenlerden bir kişi Amerika'da kanser ilacı bulmuş durumda. Bu ilaç 8-10 senedir satılıyor. Bu kişi bir dişçi ve 20 yılını bu araştırmaya vermiş. Vücudtaki kanserli hücrelerin nükleusuna elektronla mesaj veren bir ilaç bu. O madde nükleusa vuruyor ve onun yapısını bozuyor.

Teşekkür ederiz, görüşlerinizden epey istifade ettik.